

CRTA:

IZBORI : 2022

KAMPANJA PRE KAMPANJE

Izveštaj za period

oktobar 2021

-

februar 2022

IZVEŠTAJ POSMATRAČKE MISIJE CRTE O PERIODU PRE RASPISIVANJA IZBORA 2022

Nalazi Posmatračke misije Crte pokazuju da su, za razliku od ranijih predizbornih perioda, a u okolnostima parlamenta bez opozicije¹, institucije države bile izraženo uključene u vođenje kampanje pre kampanje do momenta raspisivanja izbora. Ključno obeležje ovog perioda i institucionalne prakse bila je proizvodnja narativa u korist vlasti, a protiv opozicije i kritičkih glasova javnosti. Institucije zakonodavne i izvršne vlasti i predsednika Republike, kao i najuticajniji mediji u zemlji, bili su u kontinuitetu kanal koji su predstavnici vlasti koristili za stvaranje prednosti vladajuće većine i građenje kulta ličnosti predsednika Aleksandra Vučića - kroz promociju rada i položaja i kroz obračune sa političkim oponentima, civilnim društvom i nezavisnim medijima.² Zloupotreba institucionalnih prednosti koje vladajuća većina uživa dobila je i klijentelističke obrise putem zvanične politike intenzivnih jednokratnih programa novčane podrške stanovništvu.³ Ovim nije došlo samo do brisanja granice između države i političke partije, već se i produbila društvena polarizacija, koja je osim verbalnih obračuna eskalirala i u fizičko nasilje na građanskim protestima i policijsko zastrašivanje.⁴ Atmosferu uoči raspisivanja izbora, kao i u ranijim predizbornim periodima, grade i razvijeni, sofisticirani, svakodnevni mehanizmi pritiska na građane na koje ukazuju dosadašnji nalazi Posmatračke misije Crte, kao i klijentelističko ponašanje vladajuće stranke u pokušaju zadobijanja građana opipljivim poklonima i uslugama.

Meseci koji su prethodili raspisivanju kampanje obeleženi su brojnim društveno-političkim procesima, koji su se odvijali i u institucijama i na ulicama - od pokušaja da se međustranačkim dijalozima dođe do promene izbornih uslova⁵, tektonskih zakonodavnih izmena okvira za

¹ Devedeset sedam (97) odsto narodnih poslanika pripadalo je vladajućoj koaliciji nakon parlamentarnih izbora 2020. godine, <https://otvoreniiparlament.rs/poslanik>

² U periodu od četiri meseca (septembar - decembar 2021), Crta inicijativa "Otvoreni parlament" analizirala je ukupno 738 govora narodnih poslanika u kojima je ocenjeno tonalitet 6.465 pojedinačnih pominjanja političkih aktera. Rezultati istraživanja Otvorenog parlamenta pokazuju da su najzastupljeniji akteri u govorima narodnih poslanika bili opozicioni političari (3.004), zatim predsednik Republike Aleksandar Vučić (2.905) i Vlada Republike Srbije (556). Broj pominjanja ukazuje na to da je parlament bio najviše fokusiran na opoziciju koja nije činila deo skupštinskog saziva, a uvid u tonalitet pominjanja (pozitivno, neutralno, negativno) navodi na zaključak da su rasprave u plenumu zloupotrebene zarad stranačkih interesa i plasiranja propagandnih poruka - diskreditacije opozicije i paralelnog građenja kulta ličnosti predsednika Aleksandra Vučića, <https://otvoreniiparlament.rs/istrazivanje/63>

³ Istinomer daje procenu da je do 15. februara 2022. oko tri miliona ljudi dobilo jednokratnu novčanu podršku od države po različitim osnovama - zdravstveni radnici dobili su pomoć u visini od 10.000 dinara, mladi od 16 do 29 godine u visini od 100 evra, dok je penzionerima isplaćena pomoć u visini od 20.000 dinara, dok je najavljeno da će 20.000 dinara pomoći dobiti i svi prosvetni radnici, kao i da će država ponoviti pomoć mladima nakon izbora ukoliko "ne izgubi na izborima 3. aprila", po rečima predsednika Vučića, istinomer.rs/analize/pare-od-vucica-znak-paznje-ili-kupovina-glasova/

⁴ N1, "Policija upozorava građane, aktiviste, pa i novinare da ne idu na blokade", <https://rs.n1info.com/vesti/policija-upozorila-urednika-jagodinskog-portala-da-ne-ide-na-blokadu-puteva/>; Saopštenje organizacija civilnog društva; "Zahtevamo odgovornost policije za slom pravne države u Šapcu", <https://www.gradjanske.org/zahtevamo-odgovornost-policije-za-slom-pravne-drzave-u-sapcu/>; N1, "NVO i advokati: Prekršajne prijave zbog blokada - zastrašivanje i pritisak", <https://rs.n1info.com/vesti/nvo-i-advokati-prekršajne-prijave-zbog-blokada-zastrasivanje-i-pritisak/>

⁵ Crta, "Analiza: Predlozi međustranačkog dijaloga uz posredstvo EP neće obezbediti uslove za poštene i slobodne izbore", <https://crta.rs/analiza-predlozi-medjustranackog-dijaloga-uz-posredstvo-ep-neze-obezbediti-uslove-za-postene-i-slobodne-izbore/>; Crta, "Analiza sporazuma o unapređenju uslova za održavanje izbora", <https://crta.rs/analiza-sporazuma-o-unapredjenju-uslova-za-odrzavanje-izbora/>

održavanje izbora⁶, do sve češćih i radikalnijih građanskih protesta širom Srbije.⁷ Takođe, neposredno pred raspisivanje izbora, došlo je do promene Ustava u delu koji se odnosi na pravosuđe nakon što su se građani o tome izjasnili na januarskom referendumu. Referendumske kampanje o promeni najvišeg pravnog akta Republike Srbije maltene da nije ni bilo, odnosno tema promene Ustava ostala je u senci drugih političkih tema, kako u izveštavanju medija tako i u radu političkih aktera koji nisu pokazivali preveliko interesovanje za referendumsko pitanje. Referendumski dan je uglavnom protekao u skladu sa zakonom, dok su značajne nepravilnosti zabeležene na četiri odsto biračkih mesta. Iako obim nepravilnosti nije imao uticaj na ishod glasanja, njihov karakter ilustruje zabrinjavajuće stanje izbornih uslova u Srbiji, uoči raspisivanja najvažnijih izbora u zemlji.⁸

Posmatračka misija Crte sprovela je dugoročno posmatranje perioda pre zvaničnog početka izborne kampanje u Srbiji, u skladu s [međunarodnim standardima za nezavisno građansko posmatranje izbora](#). Od oktobra 2021. godine, tim posmatrača sistematično prikuplja informacije o izveštavanju medija sa nacionalnom pokrivenošću u proširenom prajm tajmu⁹ o svim političkim akterima. Od decembra 2021. godine, terenski tim za dugoročno posmatranje događaja na terenu raspoređen je širom Srbije i izveštava o ključnim elementima atmosfere u kojoj se raspisuju izbori za narodne poslanike, predsednika Republike i odbornike skupštine Grada Beograda.

Rezultati međustranačkog dijaloga o izbornim uslovima u praksi pokazuju da gorući problemi kojima se stvara neravnopravnost između izbornih učesnika i nepoverenje građana u izbore nisu ublaženi uoči početka kampanje. Kroz pokušaj da se utiče na neravnomernu medijsku zastupljenost uvođenjem Privremenog nadzornog tela nisu otklonjeni ozbiljni propusti u radu Regulatornog tela za elektronske medije, čiji su prvi rezultati monitoringa političkog pluralizma u medijima upitni sa aspekta potpunosti i tačnosti.¹⁰ Zatim, pitanje zloupotreba biračkog spiska ponovo je otvoreno u javnosti, čime se, u nedostatku adekvatnih reakcija institucija, podstiče nepoverenje građana u izborni proces.¹¹ Takođe, plan rada koji je Javni medijski servis predložio i po kojem postupa¹², ispunjava formu kada se radi o uključivanju opozicije u program. Programi koje je Radio Televizija Srbije odabrala za učešće opozicije, ostavlja opozicione predstavnike van udarnih, najgledanijih termina (poput najgledanijih vesti u zemlji *Dnevnik 2*), koji su, prema nalazima monitoringa medija Posmatračke misije Crte, bili rezervisani isključivo za predstavnike vlasti.

⁶ Crta, "Najvažnije promene izbornih zakona", <https://crta.rs/najvaznije-promene-izbornih-zakona/>

⁷ RFE, "Serbs Block Major Highways In Latest Protest Against Lithium Mine Plans", <https://www.rferl.org/a/serbia-protest-lithium-mine-environment/31655935.html>

⁸ Posmatračka misija Crte, *Izveštaj o posmatranju referenduma o promeni Ustava - 16. januar 2022.*, <https://crta.rs/wp-content/uploads/2022/01/Crta-Izves%CC%8Ctaj-o-posmatranju-referenduma-2022.pdf>

⁹ prošireni prajm tajm

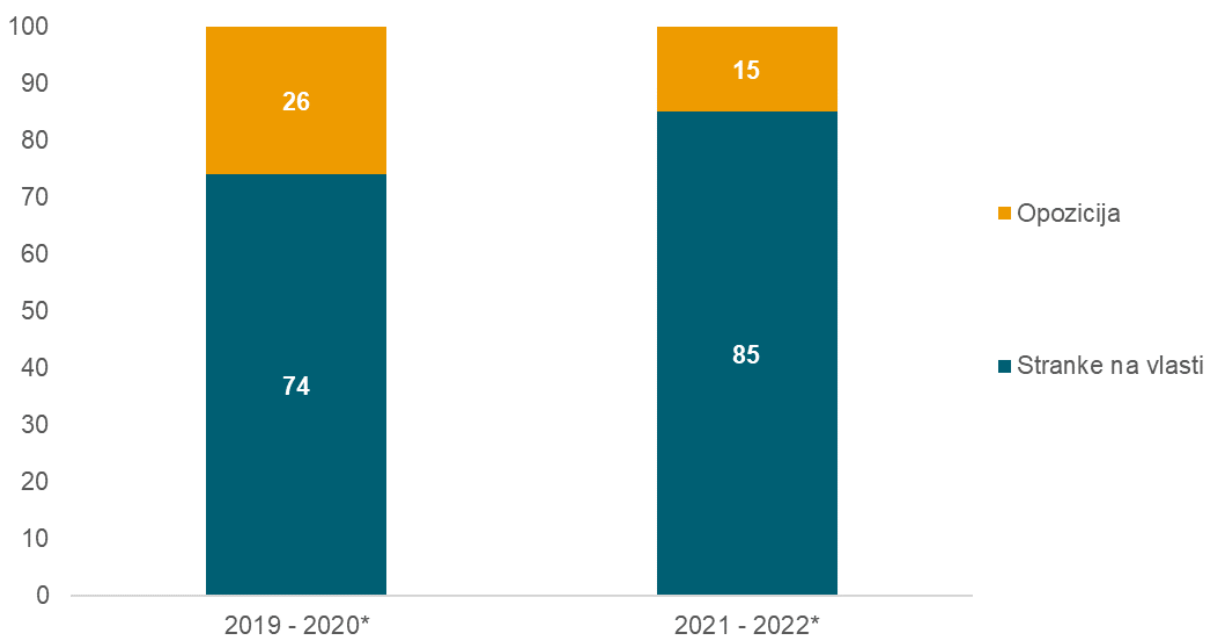
¹⁰ Crta, *Koga i kako prati REM? Analiza metodologije praćenja medija u izborima 2022.*

<https://crta.rs/wp-content/uploads/2020/06/Izbori-2020-Izvestaj-dugorocnih-posmatraca-za-period-25.maj-14.jun-CRTA.pdf>

¹¹ Crta, "MUP i MDULS da razjasne navode o biračima iz BiH", <https://crta.rs/mup-i-mduls-da-razjasne-navode-o-biracima-iz-bih/>, Crta, "Omogućiti proveru biračkog spiska po mestu prebivališta", <https://crta.rs/omoguciti-proveru-birackog-spiska-po-mestu-prebivalista/>

¹² Sporazum o unapređenju uslova za održavanje izbora (usvojen u međustranačkom dijalogu bez učešća stranaca), http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/dokumenta/013-217_21_Sporazum.pdf

Ključni nalazi Posmatračke misije Crte kada se radi o atmosferi u medijima pre raspisivanja kampanje ukazuju na hronični manjak političkog pluralizma u najgledanijim medijima, gde je osim disbalansa u predstavljenosti političkih aktera u korist vlasti, zabeležena i pristrasnost u načinu izveštavanja o predstavnicima vladajuće većine.¹³ Mediji su davali prednost predstavnicima vladajućih stranaka, opredeljujući im 85 odsto od ukupnog vremena posvećenog političkim akterima, dok je preostalih 15 odsto bilo opredeljeno za predstavnike opozicionih stranaka. Osim toga, podaci pokazuju da se medijska zastupljenost predstavnika vladajućih stranaka u odnosu na predstavnike opozicije dodatno pogoršala u odnosu na period pre parlamentarnih izbora 2020. godine (grafikon 1).

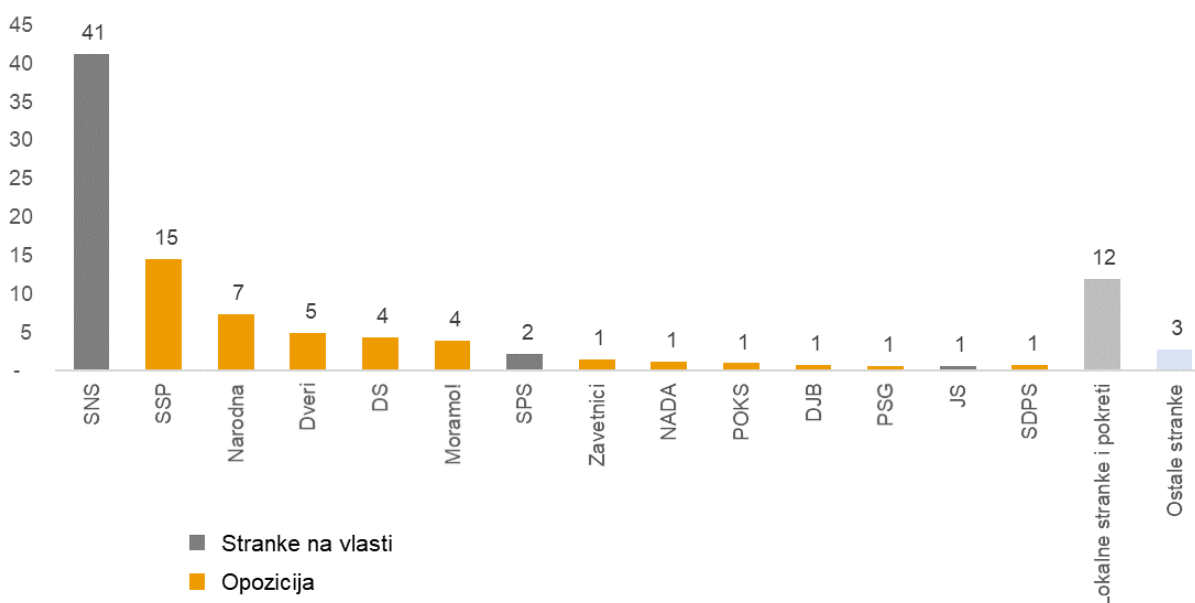
Grafikon 1: Zastupljenost predstavnika stranaka na vlasti i opozicije na televizijama sa nacionalnom pokrivenošću u periodu od oktobra do januara* u periodu pre izborne kampanje 2020. i 2022. godine

Značajna zastupljenost predsednika Republike Aleksandra Vučića u programima svih televizija s nacionalnom pokrivenošću bitno je obeležje meseci pred raspisivanje izbora. Posmatrački tim Crte zabeležio je da je predsedniku države pripalo 40 odsto ukupnog vremena opredeljenog za sve političke aktere u proširenoj udarnoj satnici televizija s nacionalnom pokrivenošću u protekla

¹³ Crtini monitori medija, obučeni po najvišim međunarodnim standardima za posmatranje medija u izbornom procesu, posmatrali su sve televizije sa nacionalnom pokrivenošću u periodu od 01. oktobra 2021. godine do 31. januara 2022. godine. Posmatranjem su obuhvaćene sledeće televizije sa nacionalnom pokrivenošću: RTS 1, TV Pink, TV Prva, TV Happy i TV B92. U fokusu posmatranja su bili celokupni programi u udarnom terminu televizija (proširenom "prajm-tajmu" od 17.30 do 24.00 časova) u kojima su se pojavljivali ili spominjali politički akteri. Zastupljenost političkih aktera se merila beleženjem osnovne jedinice merenja, sekundama, koje je svakom političkom akteru posvetila svaka posmatrana televizija. Tonalitet političkih aktera se određivao na trostepenoj skali od negativnog do pozitivnog, gde negativan tonalitet odražava napadanje ili nepovoljno izveštavanje o političkom akteru, neutralan tonalitet iznošenje činjenica bez napadačkog ili afirmativnog izveštavanja i pozitivan tonalitet koji odražava afirmativno i navijačko izveštavanje o određenom političkom akteru. Političkim akterima su se merile sekunde u ulogama subjekta i objekta. Uloga subjekta podrazumeva da se politički akter obraća iz prvog lica, direktno publici u programu televizija, dok uloga objekta podrazumeva da se o političkom akteru govori, odnosno da o političkom akteru govore drugi sagovornici, gosti ili prezenteri vesti.

četiri meseca. Crtni posmatrači su u prethodnih 13 meseci (od januara 2021. do januara 2022.) zabeležili trend koji ukazuje da su televizije sa nacionalnom pokrivenošću u proseku gotovo jednom dnevno prekidale program radi uključenja u prenos događaja na kojima je govorio predsednik Republike. Taj trend ja bio najdominantniji na privatnoj televiziji Pink, koja je u proteklih 13 meseci prekidala program 356 puta zbog direktnog prenosa obraćanja Aleksandra Vučića.

Na terenu širom Srbije, protekla tri meseca obeležila je dominacija vladajuće Srpske napredne stranke, sa više od 1000 zabeleženih različitih terenskih aktivnosti, u odnosu na druge političke aktere i vlasti i opozicije.¹⁴ Iako sa višestruko manjim, ali opet značajnim obimom aktivnosti, ostale najprimetnije stranke na terenu su bile opozicione Stranka slobode i pravde, Narodna stranka, Dveri, Demokratska stranka, i koalicija Moramo (grafikon 2).

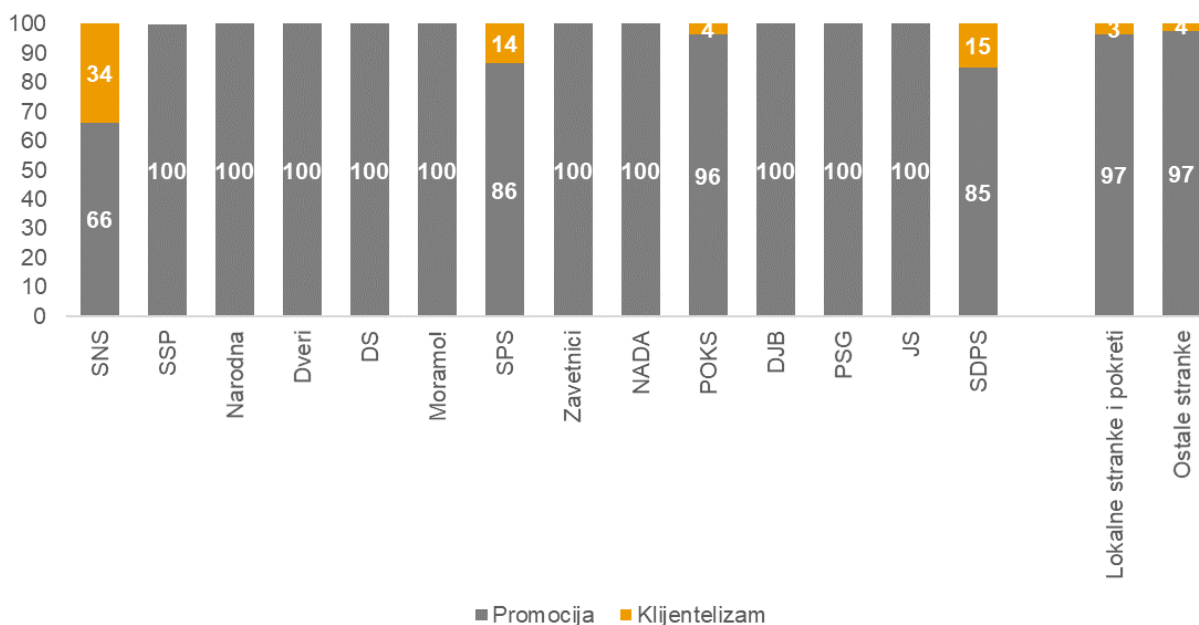

Grafikon 2: Učešće po stranačkim aktivnostima u periodu decembar 2021. - januar 2022. godine (%)

Obim aktivnosti Srpske napredne stranke ne predstavlja iznenađenje s obzirom na razgranatost stranačke infrastrukture i organizovanost, kojoj drugi akteri ne mogu da pariraju. Ipak, čak

¹⁴ Terenski tim dugoročnih posmatrača Posmatračke misije Crte zabeležio je značajnu aktivnost političkih aktera širom Srbije u periodu od tri meseca do raspisivanja kampanje. Posmatranje je sprovedeno u 160 gradova i opština u Srbiji, a od početka posmatranja do raspisivanja kampanje, posmatrači su dostavili više od 4.000 dnevnih izveštaja. Zabeleženo je više od 2.500 događaja tokom kojih su se političke stranke, samostalno ili u koalicijama, obraćale ili su radile sa građanima. Zabeleženo je i više od 1.500 aktivnosti javnih vlasti koje su bile organizovane za građane, odnosno za zajednicu. Posmatrači su obučeni da beleže sve aktivnosti preko kojih političke stranke i javna vlast, odnosno institucije i funkcioneri, stupaju u neposredan ili posredan kontakt sa građanima u lokalnim sredinama. Kada su u pitanju aktivnosti političkih aktera, posmatrači beleže i analiziraju standove, javne tribine i događaje, mitinge, kampanju od vrata do vrata, konferencije za novinare i saopštenja, prikupljanje sigurnih glasova i podrške kroz neposredan kontakt ili posrednim putem (telefonom, internetom). Kada je u pitanju javna vlast, posmatrači beleže informacije o opštinskim projektima, programima za građane ili promotivnim aktivnostima. U svakoj od zabeleženih aktivnosti, bilo političke stranke ili javne vlasti, posmatrači izveštavaju i o tome da li u tom konkretnom događaju postoji indicija da je došlo do zloupotrebe javnih resursa, javne funkcije, pritiska na birače ili političke aktere ili klijentelizma.

trećina (skoro 400) zabeleženih aktivnosti najjače stranke u Srbiji ima klijentelistički karakter (grafikon 3).

Grafikon 3: Udeo zabeleženih promotivnih aktivnosti političkih aktera u odnosu na klijentelističke aktivnosti (%)

U pitanju je vid izborne korupcije, kojima se politička stranka građanima predstavlja kao dobročinitelj koji neposredno nudi opipljivu korist, primarno u vidu poklanjanja materijalnih dobara, od paketa sa hranom ili odećom do opreme za domaćinstva, pa i zaposlenja. Posmatranje pokazuje da su socio-ekonomski ranjive grupe najizloženije takvim klijentelističkim metodama, kojima se, kako je zabeleženo, skoro isključivo služe stranke vlasti u direktnom kontaktu sa građanima (grafikon 3).

Pored uvida u klijentelističke prakse, posmatrački tim stekao je uvide koji ukazuju da se pritisci na birače dešavaju gotovo svakodnevno, odnosno da su najčešće pojedinci ili grupe kontinuirano izloženi takvim delovanjima kroz duži period. Prikupljeni navodi i svedočanstva o pritiscima na birače ukazuju na svakodnevnu izloženost zahtevima, naredbama, molbama ili očekivanjima koja su podrazumevali određeno postupanje ili nepostupanje u korist političkih aktera (u većini slučajeva u korist vladajuće stranke ili stranaka koje su u vladajućoj koaliciji, i na lokalnu i na nivou države). Preliminarna analiza materijala prikupljenog iz 19 gradova u Srbiji od početka posmatranja, pokazuje da su pritiscima najviše izloženi zaposleni u javnoj službi koji su putem stranke dobili posao i sa kojima je zaključen ugovor o radu na određeno vreme. Osim zaposlenih u javnom sektoru, i socijalno ugrožene i manjinske grupe česta su meta stranačkih pritisaka na birače.

Crta je od početka posmatranja do raspisivanja izbora podnela 14 prijave nadležnim institucijama, od čega šest Agenciji za sprečavanje korupcije, sedam Regulatornom telu za elektronske medije (REM) i jednu Prosvetnoj inspekciji Gradske uprave Grada Leskovca. Prijave podnete Agenciji tiču se nedozvoljenog stranačkog delovanja, odnosno podele dobara građanima, koje je u svim prijavljenim slučajevima sprovodila Srpska napredna stranka. Prijave su podnete i zbog zloupotrebe javnih resursa i javne funkcije za promociju stranke na republičkom i na lokalnom nivou. Protiv Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave (MDULS) i ministarke Marije Obradović prijava je podneta zbog spota MDULS-a u kom se prikazuju i obeležja političke stranke; protiv gradonačelnika Šapca, Aleksandra Pajića, zbog zloupotrebe internet stranice opštine za promociju stranke; a protiv predsednika države, Aleksandra Vučića, zbog toga što je u kapacitetu predsednika Srbije obećavao državnu pomoć u slučaju da njegova stranka pobedi na izborima.

Prijave REM-u Crta je podnela protiv šest televizija¹⁵, među kojima su dve sa nacionalnom frekvencijom - televizija Pink (dve prijave) i televizija Happy (jedna prijava), te četiri lokalne televizije: TV Pančevo, TV Santos, Zona plus i TV Studio B. Prijave se odnose na povrede zabrane govora mržnje, kršenja zabrane političkog oglašavanja van izborne kampanj i obaveze obezbeđivanja istinitog, objektivnog i potpunog informisanja.

METODOLOGIJA POSMATRANJA

Posmatračka misija Crte je u periodu između oktobra 2021. i februara 2022. godine, odnosno do trenutka raspisivanja kampanje za vanredne parlamentarne izbore i izbore za odbornike gradske skupštine Grada Beograda, posmatrala rad najviših državnih institucija i njihovih predstavnika, zatim institucija koje su zadužene za sprovođenje izbora, uključujući i promene izbornih pravila i procedura koje su se dogodile u posmatranom periodu, kvalitet izveštavanja medija sa fokusom na medijsku zastupljenost predstavnika vlasti i opozicije, kao i aktivnosti svih političkih aktera vladajuće većine i opozicije na terenu.

Metodologija za dugoročno praćenje izbornog procesa, koju Crta koristi, bazira se na međunarodnim standardima za posmatranje izbora: Deklaraciji o principima za međunarodno posmatranje izbora,¹⁶ Kodeksu ponašanja za međunarodne posmatrače izbora, Deklaraciji o principima za nepartijsko posmatranje izbora od strane građanskih organizacija¹⁷ i Kodeksu ponašanja za nepartijske posmatrače.

Metodologija terenskog posmatranja

Od decembra 2021. godine, terenski tim dugoročnih posmatrača obučen je po najvišim standardima i raspoređen da svakodnevno prati atmosferu i tok izborne kampanje iz 160

¹⁵ Sve prijave podnete su po osnovu kršenja odredbi Zakona o elektronskim medijima.

¹⁶ National Democratic Institute, Declaration of Principles for International Election Observation and Code of Conduct for International Election Observers, October 27, 2005. www.ndi.org/dop

¹⁷ National Democratic Institute, Declaration of Global Principles for Nonpartisan Election Observation and Monitoring by Citizen Organizations and Code of Conduct for Nonpartisan Citizen Election Observers and Monitors, April 3, 2012. www.ndi.org/DoGP

gradova i opština u Srbiji, što Crti omogućava jednak pristup informacijama o toku i trendovima izbornog procesa za teritoriju cele zemlje.

Metodologija dugoročnog posmatranja perioda pre raspisivanja izbora, a koja će biti primenjivana i tokom kampanje, do izbornog dana 3. aprila, podrazumevala je dnevno prikupljanje podataka o načinima predstavljanja izbornih aktera biračima širom Srbije, sa ciljem mobilizacije njihove podrške, uključujući učestalost komunikacije i plasiranja promotivnih sadržaja, tipove poruka i sadržaj programa koje su politički akteri pripremili. Osim o toku i sadržaju redovnih stranačkih aktivnosti, posmatrači Crte su na terenu pratili i izveštavali o pojavama anomalija, odnosno nepravilnostima i zloupotrebama u izornoj kampanji, u sledećim kategorijama: klijentelizam, kupovina glasova i pritisci na birače, zloupotreba javnih resursa, funkcionerska kampanja i zloupotreba javne funkcije, pritisci na političke aktere. Metodologija posmatranja podrazumevala je jednak fokus na praćenju ponašanja vladajućih stranaka, stranaka opozicije, kao i vanparlamentarnih, odnosno opozicionih stranaka. Takođe, posmatranje je podrazumevalo i praćenje aktivnosti svih javnih funkcionera i nosilaca drugih javnih pozicija koji su neposredno izabrani, kako na republičkom, tako i na pokrajinskom i lokalnom nivou. Aktivnosti nosilaca javnih ovlašćenja koje su bile u fokusu posmatranja podrazumevale su svaki njihov izlazak na teren gde su se biračima obraćali neposredno, odnosno posredno, putem lokalnih medija ili drugim kanalima komunikacije.

Prikupljanje podataka odvijalo se svakodnevno, primenom principa neposrednog izveštavanja, gde je jedinica izveštavanja jedan događaj - bilo da ga sprovodi politička stranka ili javna vlast. Analiza perioda pre raspisivanja kampanje je sprovedena na više od 4.000 posmatračkih izveštaja koji su primljeni u periodu od decembra 2021. do februara 2022. godine.

Metodologija monitoringa medija

Posmatračka misija Crte je 01. oktobra 2021. godine zvanično započela praćenje rada televizija sa nacionalnom pokrivenošću. Glavni cilj Posmatračke misije Crte je da utvrdi da li postoji podjednaka zastupljenost svih političkih aktera, kakav je tonalitet izveštavanja medija o političkim akterima i da li su politički akteri podjednako zastupljeni u ulozi subjekta odnosno objekta. Na ovaj način Posmatračka misija Crte želi da pruži uvid u nivo medijskog pluralizma i profesionalnog pristupa medija svim akterima na političkoj sceni.

Crtini posmatrači, obučeni po najvišim međunarodnim standardima za posmatranje medija u izbornom procesu, posmatrali su sve televizije sa nacionalnom pokrivenošću u periodu od 01. oktobra 2021. godine do 31. januara 2022. godine. Posmatranjem su obuhvaćene sledeće televizije sa nacionalnom pokrivenošću: RTS 1, TV Pink, TV Prva, TV Happy i TV B92. U fokusu posmatranja su bili celokupni programi u udarnom terminu televizija (proširenom "prajm-tajmu" od 17.30 do 24.00 časova) u kojima su se pojavljivali ili spominjali politički akteri.

Zastupljenost političkih aktera se merila beleženjem osnovne jedinice merenja, sekundama, koje je svakom političkom akteru posvetila svaka posmatrana televizija. Tonalitet političkih aktera se određivao na trostepenoj skali od negativnog do pozitivnog, gde negativan tonalitet

odražava napadanje ili nepovoljno izveštavanje o političkom akteru, neutralan tonalitet iznošenje činjenica bez napadačkog ili afirmativnog izveštavanja i pozitivan tonalitet koji odražava afirmativno i navijačko izveštavanje o određenom političkom akteru. Političkim akterima su se merile sekunde u ulogama subjekta i objekta. Uloga subjekta podrazumeva da se politički akter obraća iz prvog lica, direktno publici u programu televizija, dok uloga objekta podrazumeva da se o političkom akteru govori, odnosno da o političkom akteru govore drugi sagovornici, gosti ili prezenteri vesti.

Posmatračka misija Crte će nastaviti dugoročno posmatranje kampanje za vanredne parlamentarne i izbore za odbornike Grada Beograda, kao i kampanju za predsedničke izbore od trenutka njihovog raspisivanja, do 3. aprila 2022. godine. Crta će objaviti još dva preliminarna izveštaja do izbornog dana, uz redovno izveštavanje javnosti o svojim nalazima.

O CRTI

Crta je nezavisna, nestranačka organizacija civilnog društva posvećena razvoju demokratske kulture i građanskog aktivizma. Kreiranjem predloga javnih politika, zastupanjem principa odgovornog ponašanja vlasti i državnih institucija i edukacijom građana o njihovim političkim pravima zalažemo se za uspostavljanje vladavine prava i razvoj demokratskog dijaloga.

Od 2016. godine Crta se bavi posmatranjem izbora na nacionalnom i lokalnom nivou. Crta koordinira rad mreže "Građani na straži," koja broji više hiljada građana osposobljenih da nadziru regularnost glasanja. Kontinuirana borba za unapređenje uslova za poštene i slobodne izbore je kičma svih Crtinih aktivnosti.

Crta izbore posmatra u skladu sa međunarodnim standardima i pravilima građanskog posmatranja. Crta je do sada pratila parlamentarne izbore 2016. i 2020. godine, predsedničke i lokalne izbore u Zaječaru i Pećincima 2017. godine kao i beogradske i lokalne izbore u Lučanima 2018. godine. Projekcije i rezultati Posmatračke misije Crte na izborni dan potvrđeni su i zvaničnim rezultatima Republičke izborne komisije, dok se Crtini nalazi i preporuke iz prethodnih izbornih procesa komplementarni su sa nalazima i preporukama međunarodne posmatračke misije OEBS/ODHIR. Crta je članica Globalne i Evropske mreže organizacija koje se bave posmatranjem izbora - ENEMO i GNDEM.

Cilj Posmatračke misije Crte u toku izborne kampanje za vanredne parlamentarne, predsedničke i beogradske izbore 2022. godine je da efikasno isprati i analizira primenu zakona i međunarodnih standarda tokom pripreme i sprovođenja izbora, informiše građane o kvalitetu i demokratičnosti izbornog procesa i dešavanja tokom kampanje, i obezbedi brzu reakciju u slučaju kršenja izbornih procedura i procesa. Takođe, posmatranje izbornog ciklusa treba da posluži i za kreiranje preporuka za unapređenje kvaliteta izbornog procesa.

Za više informacija kontaktirajte Jovanu Đurbabić na e-mail: jovana.djurbabic@crta.rs